

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 27538-06-23 ביטון נ' כהן ואח'

לפני כבוד השופטת מרים אילני

מערער עו"ד שמעון מאיר ביטון

נגד

משיבים

1. עו"ד יוחנן כהן

2. בלאצ'ו אסרס

ע"י ב"כ עו"ד עמנואל סממה

חקיקה שאוזכרה:

חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965: סע' 13, 13(5), 15, 15(8)

חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 [נוסח משולב]

חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961: סע' 63

כללי לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים), תשע"ה-2015: סע' 4(ג), 6, 7, 8

חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982: סע' 12(א), 60, 62, 67א

חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו

מיני-רציו:

* החסינות המוענקת מכוח סעיף 13(5) לחוק איסור לשון הרע, הנוגעת לפרסום שנעשה תוך כדי דיון בפני בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית, אינה חלה על תלונה המוגשת לוועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין.

* נזיקין – לשון הרע – הגנות

* עורכי דין – לשכת עורכי הדין – וועדות האתיקה

* פרשנות – דין – חוק איסור לשון הרע

ערעור על פסק דין בגדרו התקבלה בקשת המשיב 2 לסילוק על הסף של תביעת לשון הרע שהגיש המערער נגד המשיב 2 ונגד עורך דינו המשיב 1.

בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור ופסק:

כעולה מלשונו של סעיף 13(5) לחוק איסור לשון הרע, החסינות המוענקת מכוחו מפני משפט אזרחי או פלילי, נוגעת לפרסום שנעשה תוך כדי דיון בפני בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית. השאלה המתעוררת בענייננו היא האם ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין היא גוף בעל סמכות מעין שיפוטית.

הן בשאלת מעמדה של ועדת האתיקה כגוף מעין שיפוטי, והן בשאלת סיווגה של התלונה כשלב מקדים וכחלק מן הדיון בבית הדין למשמעת – יש קביעות לכאן ולכאן.

בנסיבות שבהן המחוקק הקדיש הגנה מיוחדת לתלונות המוגשות לרשות המוסמכת לקבל אותן, כאמור בסעיף 15(8) לחוק, ואין ספק שוועדת האתיקה היא רשות מוסמכת לקבלת תלונות, יש ליישם את ההגנה שייחד המחוקק להגשת תלונות לרשות מוסמכת, ואין להרחיב את החסינות המוחלטת שקבועה בסעיף 13(5) מעבר לגבולותיה הטבעיים ולמקרים נוספים שאינם נכנסים באופן מובהק לגדר הסעיף. הוראת סעיף 13(5) לחוק אינה חלה על התלונה שהגיש המשיב נגד המערער לוועדת האתיקה.

פסק דין

ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט ד' מ' דמביץ) מיום 7.4.2023 (ת"א 14151-01-23 ביטון נ' כהן ואח' [נבו]) בגדרו התקבלה בקשת המשיב 2 (להלן: אסרס) לסילוק על הסף של תביעת לשון הרע שהגיש המערער נגד אסרס ונגד עורך דינו של אסרס – המשיב 1 (להלן: המשיב).

רקע

1. המערער והמשיב הם עורכי דין. המערער הגיש נגד המשיב ואסרס תביעת לשון הרע בגין תלונה שהגיש המשיב (ושאליה צורף תצהיר מאת אסרס), לוועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין במחוז ירושלים (להלן: ועדת האתיקה). בתלונה נטען, שהמערער פנה לאסרס ואמר לו שהמשיב גזל את כספו ואף הציע לו להכחיש שחתם עם המשיב על הסכם שכר טרחה, או לטעון שהמשיב לא הסביר לו את תוכן ההסכם. כן נטען שהמערער ניסה להחתים את אסרס על אזהרה בקשר לתביעת מזונות, כאשר אסרס הוזמן לחתום על מסמכי מכר של דירה. לטענת המערער התלונה והתצהיר הם בגדר לשון הרע, והגשתם לוועדת האתיקה היא בגדר פרסום לשון הרע.

המשיב הגיש בקשה לסילוק התביעה על הסף, ובין היתר טען שתלונה לוועדת האתיקה חוסה תחת ההגנה שבסעיף 13(5) לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: החוק), המקימה חסינות מוחלטת מפני תביעת לשון הרע.

ביום 7.2.2023 החליטה ועדת האתיקה לגנוז את התלונה. הוועדה קבעה שלא נמצאו ראיות מספיקות לכך שהמערער שוחח עם אסרס, וכן שאין בניסיון להחתים את אסרס על אזהרה משום עבירה אתית.

פסק דינו של בית משפט קמא

2. בית משפט קמא קיבל את הבקשה ודחה את התביעה על הסף. בית המשפט קבע שוועדת האתיקה "היא גוף בעל סמכות מעין שיפוטית על פי הדין. הפניה לגוף זה בין אם זו תהפוך להליך משמעותי ובין אם לאו, מוגנת מפני תביעת לשון הרע" בהתאם [לסעיף 13\(5\)](#) לחוק. יוער כי החלטת ועדת האתיקה בדבר גניזת התלונה לא הוצגה לבית משפט קמא, אולם, כעולה מפסק דינו של בית משפט קמא, לא היה בכך כדי לשנות מקביעתו.

טענות הצדדים בפניי

3. המערער טוען כי ועדת האתיקה אינה גוף מעין שפוטי, בדיוק כשם שהמטרה "על חטיבת החקירות והתביעה המשטרית שבה" אינה גוף בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית. לטענת המערער, ועדת האתיקה היא גוף בעל סמכויות אכיפה ותביעה בלבד, ולכן הגשת תלונה לוועדת האתיקה אינה חוסה תחת החסינות [שבסעיף 13\(5\)](#) לחוק.

4. המשיב סומך ידו על פסק הדין של בית משפט קמא, ומוסיף להנמקה שנתנה על ידי בית משפט קמא נימוק נוסף. לטענת המשיב, לחסינות [שבסעיף 13\(5\)](#) לחוק נתנה פרשנות מרחיבה כך שהיא חלה על כל צעד הננקט בכל שלב משלביו של ההליך המשפטי. לכן, כך לטענת המשיב, כיוון שהתלונה לוועדת האתיקה היא שלב מקדמי לדיון בבית הדין למשמעת, שלגביו אין חולק שהוא גוף בעל סמכות שיפוטית וחלה עליו הוראת [סעיף 13\(5\)](#) לחוק, הרי שממילא חלה חסינות מוחלטת מפני תביעה גם לגבי הגשת התלונה שקודמת להליך בבית הדין למשמעת. לכן לטענת המשיב, אף אם תתקבל עמדת המערער לפיה ועדת האתיקה אינה גוף מעין שיפוטי, יש להותיר את פסק הדין על כנו.

דיון

5. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים בכתב ובעל פה, הגעתי לכלל מסקנה שדין הערעור להתקבל. להלן אפרט את נימוקיי.

6. [סעיף 13](#) לחוק שכותרתו "פרסומים מותרים" קובע בסעיף קטן (5) כדלקמן:

לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי –

...
(5) פרסום על ידי שופט, חבר של בית דין דתי, בורר, או אדם אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין-שיפוטית על פי דין, שנעשה תוך כדי דיון בפניהם, או בהחלטתם, או פרסום על ידי בעל דין, בא כוחו של בעל דין או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור.

כעולה מלשונו של [סעיף 13\(5\)](#) לחוק, החסינות המוענקת מכוחו מפני משפט אזרחי או פלילי, נוגעת לפרסום שנעשה תוך כדי דיון בפני בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית.

השאלה המתעוררת בענייננו היא האם ועדת האתיקה היא גוף בעל סמכות מעין שיפוטית. ככל שהתשובה לשאלה זו היא שלילית, יהא צורך לבחון האם הגשת תלונה לוועדת האתיקה היא חלק מן הדיון בבית הדין למשמעת, כשלגבי האחרון אין חולק שהוא גוף בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית.

ועדת האתיקה – האם בעלת סמכות מעין שיפוטית

7. כפי שצוין לעיל, בית משפט קמא קבע שוועדת האתיקה היא גוף בעל סמכות מעין שיפוטית, ולכן חלה חסינות מוחלטת בנסיבות המקרה דנן. לטענת המערער טעה בית משפט קמא בקביעתו זו, היות ולוועדת האתיקה סמכות אכיפה ותביעה בלבד ולא סמכות מעין שיפוטית. להוכחת טענתו, מפנה המערער לפסק דינו של בית המשפט העליון בבר"ש [1190/18](#) ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין – מחוז תל אביב והמרכז נ' ידיד [נבו] (28.3.2019) (להלן: עניין ידיד) שם נקבע שבעוד שהוועדה הרפואית העליונה לפי [חוק הנכים \(תגמולים ושיקום\)](#) [נוסח משולב], התשי"ט–1959 היא גוף מעין שיפוטי שתפקידו להכריע במחלוקת בנוגע למצבו הרפואי של הנכה, "הרי שוועדת האתיקה, שהוסמכה בחוק כ"קובל", משמשת כגוף אכיפה – תביעה, לאכיפת הנורמות האתיות-משמעתיות החלות על חברי לשכת עורכי הדין" וכי "הענקת סמכות 'קובל' ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליט המדינה העומדים בראש מערכת התביעה לצד וועדות האתיקה [כעולה מסעיף 63 לחוק – מ.א.], מדגישה את תפקידן של ועדות האתיקה כגוף אכיפה – תביעה ולא כגוף מעין שיפוטי. סמכות השפיטה בהליכים משמעתיים לפי [חוק לשכת עורכי הדין](#) מסורה

לבתי הדין ולא לוועדת האתיקה" (פסקה 12 בעניין ידיד) (בקשה לדיון נוסף נדחתה. ראו [דנ"פ 2633/19](#) ידיד נ' ועדת האתיקה [נבו] (27.6.2029)).

8. לכאורה, לאור הלכת ידיד, הוכרעה זה מכבר על ידי בית המשפט העליון, שאלת מעמדה של ועדת האתיקה ונקבע שמדובר בגוף אכיפה ותביעה ולא בגוף מעין שיפוטי. לכן, יכולים אנו לפנות מיד לבחינת השאלה השנייה שהצגנו לעיל והיא – האם הגשת התלונה לוועדת האתיקה היא הליך מקדים לדיון בבית הדין למשמעת, וככזה אף היא חוסה תחת [סעיף 13\(5\)](#) לחוק. אולם הדברים אינם כה פשוטים. זאת משום שיש לבחון את הלכת ידיד על רקע הסוגיה שעמדה לדיון באותו עניין. בעניין ידיד נדונה שאלת היקף סמכויות העזר שיש לוועדות האתיקה, לשם מילוי תפקידן בבירור התלונות והגשת הקובלנות וניהולן. בהקשר זה נקבע, שנוכח החשיבות שבבירור העובדתי קודם להגשת הקובלנה, ובשים לב לכך שבהליך המשמעותי הוועדה היא צד להליך אדברסרי ולא גורם שיפוטי שתפקידו להכריע, יש לוועדה סמכות לשכור חוקר פרטי לשם בירור החשדות, ולא לחייבה להסתפק רק בתלונה ובתגובה של הנילון (שם פסקה 15). לעומת זאת בענייננו, שאלת סיווגה של ועדת האתיקה כגוף מעין שיפוטי עולה בהקשר אחר לגמרי. השאלה עולה בקשר להגנה שיש לתת למתלונן מפני תביעת לשון הרע. נוכח הסמכויות שיש לוועדה, שבמסגרתן היא מבכרת הלכה למעשה את גרסת המתלונן על גרסת הנילון (כאשר מחליטה להגיש קובלנה), או את גרסת הנילון על פני גרסת המתלונן (כאשר מחליטה לגנוז את התלונה), לא ברור שהנימוקים שעמדו בבסיס פסק הדין בעניין ידיד רלוונטיים גם לענייננו. ואסביר.

9. בהתאם [לסעיף 63](#) לחוק, ועדות האתיקה רשאיות להגיש קובלנה לבית דין משמעותי בשל עבירת משמעת "בין ביוזמתם ובין על פי תלונת אדם אחר". [כללי לשכת עורכי הדין \(סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים\)](#), תשע"ה–2015 (להלן: כללי הלשכה), מסדירים את האופן שבו יש להגיש ולטפל בתלונה המוגשת לוועדת האתיקה. בהתאם לכללי הלשכה, כאשר הוועדה מצאה שיש על פני הדברים מקום להגיש קובלנה לבית הדין למשמעת עליה לפנות לנילון ולבקש את תגובתו (כלל [4\(ג\)](#)), ורשאית היא לבקש מהנילון פרטים נוספים וכן לבקש מן המתלונן או הנילון תצהיר וראיות אחרות לאימות התלונה (כלל [6](#)). לאחר בירור התלונה, הוועדה רשאית להחליט "להגיש קובלנה או לא להגיש" (כלל [7](#)). ככל שהוועדה החליטה להגיש קובלנה, הקובלנה מוגשת על ידי ועדת האתיקה שהופכת להיות צד להליך האדברסרי המתנהל

בפני בית הדין למשמעת. כאשר הועדה מחליטה לגנוז את התלונה, עליה להודיע לנילון וכן להודיע לו שיש לו אפשרות לפנות לוועדת האתיקה הארצית (כלל 8).

10. הנה כי כן, ועדת האתיקה היא הגורם המוסמך על פי דין לקבוע האם התלונה תיגנוז או שתוגש קובלנה, ובכך להתחיל בהליך משמעת בבית הדין למשמעת. נוכח תפקידה של ועדת האתיקה בבירור התלונה ובחינת עמדות הצדדים קודם להחלטה אם להגיש קובלנה, בצדק הפנה המשיב לפסק הדין בע"א 6356/99 חוטר ישי נ' עדנה ארבל [נבו] (1.7.2002) (להלן: עניין חוטר ישי) (בקשה לדנ"א 6077/02 חוטר ישי נ' עדנה ארבל [נבו] נדחה ביום 7.4.2003), שם נקבע כי חוות דעת של פרקליטת המדינה בדבר העמדה לדין "היא הפעלה של סמכות בעלת אופי מעין שיפוטי" (עניין חוטר ישי פסקה 7). זאת משום שעל רשויות התביעה להפעיל שיקול דעת בבחינת מכלול הסוגיות המשפטיות, ואמידת משקלן של הראיות באופן אובייקטיבי, תוך שמובטחת אי תלותם בגורמים אחרים ותוך מתן זכות לערור על ההחלטה על ידי מי שנפגע ממנה. "סממנים אלה של ההחלטה בדבר העמדה לדין של חשוד", כך קבע בית המשפט העליון, "מעידים על אופייה השיפוטי של מלאכת התביעה" (שם, שם). בהמשך לכך, נקבע כי חוות דעת שפרסמה פרקליטת המדינה ובה פירוט הנימוקים לאי העמדה לדין, חוסה תחת הוראת החסינות הקבועה בחוק שנדרשת לשם הגינותו של ההליך המעין שיפוטי, ונשענת על כך שבעל הסמכות נעדר עניין אישי בתוצאותיו ואיננו נרתע מהכרעה על פי מיטב הכרתו. החסינות נדרשת, כך נקבע, גם לשם יעילותו של ההליך המעין שיפוטי על מנת שבעל התפקיד יקדיש את זמנו למילוי תפקידו, בלי שיידרש להתגונן באופן תדיר מפני תביעות המוגשות נגדו בגין החלטות מקצועיות שקיבל (שם בפסקה 8).

11. הסממנים שבהחלטה בדבר העמדה לדין של חשוד המעידים על אופייה השיפוטי, מתקיימים גם בהחלטה בדבר הגשת קובלנה, שאף היא הלכה למעשה החלטה בדבר העמדה לדין משמעת של נילון. לכן, לא ברור שפסיקת בית המשפט העליון בעניין יד"ד בעניין סמכויות הבירור של ועדת האתיקה, חלה גם בקשר לתפקידה של ועדת האתיקה כמכריעה בשאלת העמדה לדין משמעת.

12. לא בכדי, הובעו בפסיקת בתי המשפט עמדות שונות בעניין מהות תפקידה של ועדת האתיקה בעת מילוי תפקידה כמבררת התלונה, בקשר עם החסינות מפני תביעת לשון הרע. כך למשל, בעוד שבה"מ 8652/77 הלר נ' עו"ד שיאוביץ [נבו]

(27.2.1978) הובעה העמדה לפיה "הקובל, שעה שהוא מקבל תלונה, איננו ממלא תפקיד שיפוטי" (להלן: עניין הדר), הרי שבע"א (ת"א) 2873/03 עו"ד יובל נ' גולן [נבו] (9.7.2006) (להלן: עניין יובל) הובעה עמדה הפוכה שלפיה מכתב ללשכת עורכי הדין כחלק מהליך משמעותי הוא פרסום "במסגרת דיון לפני גוף בעל סמכות מעין שיפוטית". בית המשפט העליון טרם הביע עמדתו בסוגיה זו (בהקשר של סעיף 13(5) לחוק, להבדיל מהכרעתו בקשר לסמכויות העזר של הוועדה כפי שנדון בעניין ידיד).

בטרם אביע עמדתי בשאלת תפקידה של הוועדה אדון תחילה בשאלה השנייה שהוצגה לעיל, וזאת נוכח הזיקה שיש בין השאלות והמסקנות הזוהות הנובעות מכך.

האם הגשת תלונה לוועדת האתיקה היא חלק מן הדין בבית הדין למשמעת?

13. גם בשאלה השנייה שהוצגה לעיל – האם הגשת תלונה לוועדת האתיקה (אף בהנחה שהיא איננה גוף מעין שיפוטי), היא חלק מן הדין בבית הדין למשמעת, וככזה חוסה תחת החסינות שבסעיף 13(5) לחוק – הובעו דעות שונות בפסיקה וגם שאלה זו טרם נדונה בבית המשפט העליון.

14. אכן, כפי שמציין בצדק המשיב, בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון, תחולתו של סעיף 13(5) לחוק משתרעת לא רק על דברים הנאמרים באולם בית המשפט אלא הוא חל על "כל צעד הננקט בקשר עם ההליך, בכל שלב משלביו השונים, לרבות כל פניה בכתב ומסמך הנדרש במהלך הרגיל של המשפט והמשמשו כהלכה. הנה כי כן, גם צעד מוקדם של סיפור המעשה לעורך בדין לשם הכנת עדות שתוגש במשפט העתיד לבוא הוא במגדרת החיסוי" (ע"פ 364/73 זיידמן נ' מדינת ישראל, פ"ד כח(2) 620, 624) (להלן: עניין זיידמן). בדומה לכך נפסק, כי מכתב התראה בטרם נקיטת הליכים הגם שלא נפתח הליך בעקבותיו, נכלל בגדר החסינות שבסעיף 13(5) לחוק. נקבע כי "המבחן המתאים אינו מבחן הזמן כי אם מבחן מהותי הבוחן אם הפרסום הוא בגדר 'צעד הננקט בקשר עם ההליך בכל שלב משלביו השונים'... הוצאת מכתבי התראה לפני נקיטת הליך משפטי מגדר החסינות הנתונה לכתבי טענות המוגשים בהליך, אכן עשויה להקשות על יצירת התאמה בין הטענות שבמכתב ההתראה לבין הטענות שנטענות לבסוף בהליך. אין גם מקום להבחין בין פרסומים שונים שנעשו בגדר הליך משפטי, לעניין נפקות היעדרה של זיקה בין הפרסום לבין תוכן ההליך. ההלכה שנקבעה בעניין חיר מתייחסת לכל פרסום שנעשה במסגרת הליך משפטי לפי התנאים שנקבעו בעניין זיידמן ובכלל זה מכתב

התראה" ([רע"א 43/11](#) עו"ד רוני הרם נ' זקס, פסקה 5 [נבו] (28.8.2011)) (להלן: עניין זקס)).

15. השאלה הנשאלת היא האם מעמדה של התלונה לוועדת האתיקה הוא כשל מכתב התראה או הכנה לפני תביעה. כפי שצויין לעיל, בפסיקה הובעו דעות שונות. כך למשל בעוד שבעניין הדר נקבע ש"התלונה עדיין איננה מהווה צעד בדיון כי הקובל רשאי שלא להגיש תביעה בכלל. אם הקובל רשאי לעכב את התלונה ולא לתבוע לדיון את עורך הדין, משמע שהתלונה אינה קשורה לדיון בפני בית דין משמעתי ואין לומר עליה שהיא נעשתה תוך כדי דיון בפני מוסד שיפוטי או מעין שיפוטי או סתם תוך כדי דיון". הרי שבעניין יובל נקבע ש"הטיפול בתלונה היה חלק מתהליך הקבוע בכללי לשכת עורכי הדין והמוביל לקובלנה שאמורה להידון בבית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין שהוקם ופועל על פי חוק". בדומה לכך נקבע גם בת"א (שלום י-ם) [10127-01-14](#) ציגלר נ' עו"ד קוגן [נבו] (25.3.2015) (להלן: עניין ציגלר) כי "תלונה מהווה תחילתו של הליך מעין שיפוטי, שנקבע בחוק לשכת עורכי הדין ובכללי האתיקה והיא עשויה להביא לקובלנה שתידון בבית הדין המשמעתי... ככל שפתיחת הליך מעין שיפוטי בהגשת תלונה לא תהנה מהגנת החוק, תיפגע עבודת ועדת האתיקה... קיימת חסינות לפרסום מכוח סעיף 13(5) לחוק שעה שהתלונה הוגשה לוועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין המהווה חלק מן ההליך המשפטי בין אם יבשיל לקובלנה ובין אם לאו". וכן נקבע גם בת"א (שלום ראשל"צ) [14678-09-](#) [13](#) גל נ' חיון [נבו] (להלן: עניין חיון). בהקשר זה ראוי לציין שבת"א (שלום י-ם) [9698/05](#) עו"ד גבעון נ' עו"ד מצא, פסקאות 61-62 [נבו] (6.12.2007) החסינות הוחלה לגבי תלונה שהוגשה בגינה קובלנה (להלן: עניין מצא), וכך גם בת"א (שלום י-ם) [30225-08-15](#) עו"ד גבעון נ' מרמש, פסקה 17 [נבו] (13.6.2019), תוך שבית המשפט מציין את פסקי הדין בעניין ציגלר וחיון כתימוכין לגישה מרחיבה גם למקרים שבהם לא הוגשה קובלנה. לשאלה האם יש להבחין בין תלונה שהתפתחה לקובלנה ובין תלונה שנגנזה, ראו גם ת"א (ת"א) [52976-10-20](#) עו"ד וגנר נ' נחום [נבו] (5.11.2023) (להלן: עניין וגנר) במסגרתו מביע בית המשפט ספק אם יש מקום להבחנה שכזאת.

16. סיכומם של דברים, הן בשאלת מעמדה של ועדת האתיקה כגוף מעין שיפוטי, והן בשאלת סיווגה של התלונה כשלב מקדים וכחלק מן הדיון בבית הדין למשמעת – יש צדדים וקביעות לכאן ולכאן.

הכרעה

17. לאחר ששקלתי בדבר, והגם שכפי שצוין לעיל, אין מניעה עקרונית לראות בתפקיד שממלאת ועדת האתיקה בעת בחינת התלונה והכרעה אם להגיש קובלנה, תפקיד מעין שיפוטי – כפי שנקבע בעניין חוטר ישי לגבי תפקידה של הפרקליטות בעת הכרעה בשאלת העמדה לדין של חשוד (וזאת להבדיל מתפקידה של ועדת האתיקה בעת הדיון בבית הדין למשמעת שאז ברור שהיא צד להליך אדברסרי); כן אין מניעה עקרונית לראות בהגשת תלונה לוועדת האתיקה הליך מקדים לדיון בבית הדין למשמעת, וככזה לראות בכך חלק מן הדיון המתקיים בבית הדין – כפי שנקבע לעניין מכתבי התראה והכנה למשפט עתידי בעניין זיידמן וזקס. אני סבורה כי בנסיבות שבהן המחוקק הקדיש הגנה מיוחדת לתלונות המוגשות לרשות המוסמכת לקבל אותן, כאמור **בסעיף 15(8)** לחוק, ואין ספק שוועדת האתיקה היא רשות מוסמכת לקבלת תלונות, יש ליישם את ההגנה שייחד המחוקק להגשת תלונות לרשות מוסמכת, ואין להרחיב את החסינות המוחלטת שקבועה **בסעיף 13(5)** מעבר לגבולותיה הטבעיים.

כך מורה **סעיף 15(8)** לחוק:

במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זו הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו –

...
(5) הפרסום היה בהגשת תלונה על הנפגע... לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או לחקור בעניין המשמש נושא התלונה..."

18. הנה כי כן, לשונה של הוראת **סעיף 15(8)** לחוק כפשוטה, מתייחסת באופן ספציפי ומדויק למקרה נשוא דיוננו, ובלשונו של השופט ג' הימן בעניין וגנר "הוראה זו לפי לשונה **קולעת היטב** למקרים שבהם הפרסום הנבחן הוא תלונה לרשות אשר מוסמכת לבררה" (פסקה 17)[ההדגשה הוספה – מ.א.]. לכן, ואף שיתכן שמבחינה לשונית הפרשנות המוצעת על ידי המשיב היא אפשרית (הן בשאלת מעמדה של הוועדה כגוף מעין שיפוטי, והן בשאלת סיווג התלונה כחלק מן דיון בפני בית הדין), הרי שפשוטו של מקרא מוביל להעדפת ההוראה שיוחדה באופן מפורש וספציפי למקרה שלפנינו.

19. אוסיף עוד, שהדעת נותנת שכל רשות המוסמכת לקבל תלונות, מקיימת בירור ובוחרת את הגרסאות הסותרות של המתלונן והנילון. במובן זה, ייתכן שכל רשות המוסמכת לקבל תלונות ממלאת תפקיד מעין שיפוטי ברמה כזו או אחרת. לכן, ככל שיקבע שעקב התפקיד המעין שיפוטי בעת בירור התלונה, מוענקת חסינות ללא קשר לתום הלב של המתלונן, נמצאנו מרוקנים מתוכן את ההגנה [שבסעיף 15\(8\)](#) לחוק המותנית בהוכחת תום לב. כפי שציינ בית המשפט בעניין וגנר, אין בלשון החוק כל בסיס להבחנה בין רשות המעמידה לדין ובין רשות אחרת. אין גם בסיס להבחנה שערך המשיב, בין רשות הפועלת בפורום רחב לרשות הפועלת בפורום מצומצם (סעיף 9 לכתב התשובה לערעור). כפועל יוצא, החסינות תחול גם על תלונות המוגשות למשטרה וזאת אף אם נגבילה רק לגורמים המעמידים לדין (הגם שאין לכך בסיס בלשון החוק). זאת משום שגם למשטרה נתונה הסמכות להעמיד לדין או לסגור תיק, לגבי עבירות מסוימות (ראו סעיפים [12\(א\)](#), [60](#), [62](#) ו- [67א](#) לחוק [סדר הדין הפלילי](#) [נוסח משולב], תשמ"ב-1982). כפי שנקבע בע"א [788/79](#) ריימר נ' עזבון המנוח ברקו (דב) רייבר, פ"ד לו(2) 141, 149 תכלית ההגנה [שבסעיף 15\(8\)](#) לחוק היא "לקבוע איזון עדין בין השמירה על שמו הטוב של אדם לבין הצורך לאפשר לבני הציבור להתלונן בפני המשטרה על עבירות שבוצעו, ובכך לעודד הבאתם של עבריינים לדין". ביטול דרישת תום הלב ביחס לתלונות המוגשות למשטרה, או לכל גורם אחר המוסמך לדון בתלונות, מפר את האיזון העדין שקבע המחוקק. זאת בפרט נוכח הפרשנות המרחיבה מאוד, כפי שיפורט להלן, שנתנה לחסינות [שבסעיף 13\(5\)](#) לחוק ברע"א 1104/07 עו"ד פואד חיר נ' עו"ד עודד גיל (19.8.2009) (להלן: עניין חיר) (בקשה לדנ"א [7025/09](#) גיל נ' חיר, [נבו] נדחתה ביום 10.11.2009).

20. בעניין חיר נקבע בדעת רוב (המשנה לנשיאה א' ריבלין והשופט י' דנציגר, נגד דעתו החולקת של השופט א' רובינשטיין), כי פרסום המקיים את היסודות הנקובים [בסעיף 13\(5\)](#) לחוק, מקנה חסינות מוחלטת מפני תביעה. ההגנה חלה ללא מגבלה, על כל אמירה באשר היא, וללא בחינת היסוד הנפשי, ובלבד שהיא נאמרה במסגרת הליך שיפוטי. החסינות, כך נקבע, אינה מותנית בדרישה של אמיתות הפרסום או של תום-לב, והיא חלה גם על פרסום כוזב שנעשה שלא בתום-לב ואף בזדון וזאת על מנת למנוע מצב שבו הגורמים המעורבים בהליך המשפטי ירסנו את עצמם יתר על המידה באופן שיפגע בתקינות ההליך. לפי דעת המיעוט של השופט א' רובינשטיין, החסינות לא תחול כאשר מדובר בפרסום דברי לשון הרע מתוך רשעות או זדון (שם בפסקה ל"ט). השופט רובינשטיין היה ער לכך שלשון החוק וההיסטוריה החקיקתית נוטים במידה מסוימת לצד הרחבת החסינות, "אך המצפון והנפש אינם מניחים לשופט הפרשן,

לדעתי להתעלם מהלבנת פניו של הזולת, מעלבוננו ומרמיסת כבודו לא אחת במה שניתן לראותו כרשעות או כזדון" (פסקה כ"ט לפסק הדין). כך, בשים לב בין היתר לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, שמשמעותו "שאולמות בית המשפט והליכיו לא יהיו זירת הפקר לכל דבר בלע היורד לחיי הזולת ומשפיל את שמו הטוב" (שם, פסקה ל"ב).

21. נוכח עמדת הרוב, לפיה נקבעה חסינות מוחלטת למרות הלבנת הפנים ורמיסת הכבוד שיכולה לנבוע מכך, הרי שמטעמים שבמדיניות אין להרחיב את תחולת סעיף 13(5) לחוק, למקרים נוספים שאינם נכנסים באופן מובהק לגדרו. זאת בפרט כאשר הדין קבע הגנה מיוחדת לסיטואציה הנדונה, וקבע במפורש שהגנה תחול רק במקרים שבהם המפרסם נהג בתום לב. בכך שונה המקרה שלפנינו מן המקרה שנדון בעניין חוטר ישי. זאת משום שחוות הדעת של הפרקליטות בעניין העמדה לדין, איננה מוסדרת באופן מפורש באחד מסעיפי ההגנה שבסעיף 15 לחוק. נוכח החשיבות בשמירה על הגינות ההליך ויעילותו, ועל מנת שבעל התפקיד יקדיש את זמנו למילוי תפקידו בלי שיידרש להתגונן באופן תדיר מפני תביעות המוגשות נגדו, היה צורך לפרוש את החסינות שבסעיף 13(5) לחוק, על ההליך המעין שיפוטי שמקיימת הפרקליטות.

22. טרם סיום, אציין כי ביום 11.2.2024 פניתי ללשכת עורכי הדין לשם קבלת עמדתה בנושא שבמחלוקת. סברתי כי נוכח המומחיות והניסיון שיש ללשכה בקשר לתלונות המופנות אליה, ובקשר לתפקיד שיש למוסדותיה בנוגע לטיפול בתלונות, ראוי לקבל את עמדתה קודם להכרעה בהליך. ביום 21.3.2024, הוגשה הודעה מטעם ועדת האתיקה הארצית וזו לשונה:

"על תלונה בפני ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין, אין להחיל את הגנת הסף המוחלטת בסעיף 13(5) לחוק איסור לשון הרע. ההגנה המתאימה היא הגנת תום הלב שבסעיף 15 לחוק, אשר אינה הגנת סף מוחלטת אלא מותנית בתנאים המידתיים הקבועים בסעיפים 15 ו-16 לחוק".

המשיב טוען שאין להתחשב בעמדת ועדת האתיקה, משום שהיא אינה מייצגת את עמדת לשכת עורכי הדין כפי שהתבקשה על ידי, אלא רק את עמדת הוועדה וכן משום שהעמדה לא נומקה כלל.

23. משהמסקנה שאליה הגעתי איננה מבוססת על עמדת ועדת האתיקה, אינני נדרשת לדון בטענות המשיב. אציין רק שבהתאם לפסיקה, הגם שהפרשנות של גוף מנהלי לחקיקה שמכוחו היא פועלת היא רק שיקול אחד מיני רבים, הרי שנוכח מומחיותו ומקצועיותו כמו גם היכרותו "עם נסיבות העניין ב'שטח', יש להאזין בקשב רב לפרשנותו את הוראות המחוקק (או מחוקק המשנה) המסמיך, ככל שזו אפשרית וסבירה, וליתן לה משקל ממשי" (ע"א 1057/18 עברון נ' ורדי, פסקה 3 לפסק דינה של השופטת י' וילנר, [נבו] (23.1.2029) (להלן: עניין עברון). אמנם בענייננו, ועדת האתיקה איננה מופקדת על יישום חוק איסור לשון הרע ובכך שונה עניין עברון מן המקרה הנדון כאן, ואולם ועדת האתיקה מופקדת על בירור התלונות והיא בהחלט מכירה את "השטח", ואת ההשלכות שיש להליך בירור התלונות על האינטרס הציבורי בשמירת כבוד המקצוע.

24. עוד אציין טרם סיום, שבדיון בפניי העלה המשיב לראשונה (בעצמו ולא באמצעות בא כוחו) טענה חדשה שלא העלה בבית משפט קמא ואף לא בתשובה לערעור. לטענת המשיב התלונה "היא מתוך הליך משפטי מתקיים" (עמ' 2 שו' 4 לפרוטוקול הדיון מיום 16.6.2024) "התלונות שלי נבעו מן ההליכים והוא מבצע עבירות מאוד קשות" (שם שו' 9-10). לכן טוען המשיב שמדובר בפרסום של דברים שנעשו תוך כדי דיון משפטי וחלה החסינות שבסעיף 13(5) לחוק. אין לקבל טענה זו. ראשית, מדובר בטענה עובדתית שלא הועלתה בפני הערכאה הדיונית ואף אם ההתנהגות שלגביה הוגשה התלונה קשורה לסכסוך שנדון בבית משפט, אין בכך כשלעצמו כדי לסווגה כפרסום שנעשה "תוך כדי דיון". יש לבחון את טיב הקשר להליך המשפטי והאם פרסום לגביו ראוי לחסינות מוחלטת. שנית, הפרסום נעשה לגורם שהוא מחוץ לדיון המשפטי ובעניין זיידמן נפסק כי "תנאי לחיסוי שהפרסום אינו נעשה לזרים כלומר לאנשים מחוץ למשפט" (עמ' 624). אמנם בעניין מצא ציין בית המשפט כי "דומה כי בשנים האחרונות חל ריכוך לעניין זה בפסיקה" תוך שהוא מפנה לרע"א 3015/05 זריפי נ' כהן [נבו] (21.7.2005) (שם פסקה 68(ב)) שם דובר על פניה לנשיא בית המשפט בקשר לתיק שהתנהל בבית המשפט וטרם הוקצה לו גורם שיפוטי (ת.א. שלום י-ם) 5118/01 זריפי נ' כהן [נבו] (16.8.2004)). אולם אף אם מדובר בריכוך מסויים איני סבורה שיש להרחיבו גם לפרסום הנעשה לגורם שאינו קשור כלל בניהול התיק בבית המשפט.

25. סוף דבר – מסקנתי היא שהוראת [סעיף 13\(5\)](#) לחוק, אינה חלה על התלונה נשוא דיוננו שהגיש המשיב נגד המערער לוועדת האתיקה. משהתלונה נגנזה איני נדרשת לדון בשאלה האם ההוראה חלה בנסיבות שבהן התלונה הבשילה לכדי קובלנה.

26. נוכח האמור, הערעור מתקבל והסילוק על הסף מבוטל. המשיבים יישאו בהוצאות המערער בסך 6,000 ₪.

ניתן היום, י"ד סיוון תשפ"ד, 20 יוני
2024, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

מרים אילני 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה